

**NACIONALNA I SVEUČILIŠNA
KNJIŽNICA ZAGREB - BIBLIOTEKA
ZA XXI STOLJEĆE**

*

**NATIONAL AND UNIVERSITY LIBRARY
ZAGREB - THE LIBRARY FOR XXI
CENTURY**

Mr Zijada Đurđević-Alidžanović,
dipl.ing.arh. NUB BIH

UDK 727.8 : 027.54](497.5 Zagreb)

Sažetak :

Člankom je predstavljena nova zgrada Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu. Vrlo zahtjevan objekat u funkcionalnom i oblikovnom smislu ispunio je visoke standarde svjetskog bibliotekarstva. Članak daje osnovne podatke o toku realizacije ideje, o gradnji ovoga objekta, te tehničke podatke o namjeni i površini prostora NSK.

Ključne riječi:

Nacionalna i sveučilišna knjižnica Hrvatske, nova zgrada, izgradnja, prostor

Summary:

The paper presents the new building of National and University Library in Zagreb. The building is very demanding and according to its functions and library form it satisfied high standards of modern librarianship. The author gives the basic data on realization of the idea and construction works, as well as technical data on purpose and space of the NUL.

Keywords:

National and University Library of Croatia, new building, construction works, space

Posljednje desetljeće prošloga stoljeća vrlo je značajan period za unapređenje bibliotekarstva, posebno sa aspekta bibliotečkih zgrada. Ovaj period je obilježen izgradnjom novih državnih, kongresnih, nacionalnih biblioteka u cijelom svijetu. Naravno, naučna dostignuća, napredne tehnologije i nove mogućnosti u svijetu bibliotekarstva su nametnule nove zahtjeve za

izgled i prostornu organizaciju objekata biblioteka. Novoizgrađene biblioteke u svijetu su, sa posve novim prostornim konceptom, tehnološkim uvjetima, estetskim i funkcionalnim vrijednostima, najavile dolazak novog milenija. Osim toga, svojim korisnicima i zaposlenicima su omogućile izvanredne uvjete za rad, prikupljanje informacija, učenje i naučno-istraživački rad.

Ovom prilikom želimo predstaviti novu zgradu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu.

Nacionalna i sveučilišna knjižnica Zagreb je od 1913. godine bila smještena na Marulićevom trgu (tada Kraljevska sveučilišna knjižnica), u zgradi koja je rađena po arhitektonskoj osnovi RUDOLFA LUBYNSKOG. Ovaj objekat je od 1995. godine ustupljen Hrvatskom državnom arhivu, a Nacionalna i sveučilišna knjižnica je preseljena u novu zgradu, u naselju Trnje (dio novog gradskog centra Zagreba).

Možda je naziv lokacije NSK slučajno simboličan, ali put od inicijative, preko odluka do gradnje novog objekta NSK bio je, doista, trnovit i dugotrajan.

Hrvatski sabor je 1972. godine, u okviru programa četiri objekta kulture od nacionalnog značaja, donio odluku o potrebi izgradnje i nove zgrade Nacionalne i univerzitetske knjižnice.

Pet godina kasnije, 1977. godine, napravljen je programski zadatak i raspisan konkurs za projekat NSK.

Period od usvajanja programskog zadatka za projektovanje do svečanog otvaranja nove zgrade NSK trajao je 18 godina. Gradnja objekta trajala je 7 godina.

1978. godine je po javnom arhitektonskom konkursu odabran projekat za NSK. Autori prvonagrađenog rada su poznati zagrebački arhitekti: **VELIMIR NEIDHARDT d.i.a., DAVOR MANCE d.i.a., ZVONIMIR KRZNARIĆ d.i.a. i MARIJAN HRŽIĆ d.i.a.**

Svečano otvorenje zgrade NSK u Zagrebu bilo je 28.05.1995. godine.

Objekat predstavlja izuzetan graditeljski poduhvat, čiji je glavni izvođač bila firma "TEHNIKA" d.d. iz Zagreba u suradnji sa više od 50 kooperantskih firmi.

I pored niza finansijskih teškoća i duge gradnje, te u usporedbi sa istovremeno građenim objektima u svijetu, smatra se da je konačni finansijski rezultat relativno povoljan.

Ukupna cijena izgradnje, uključujući pripremu zemljišta, infrastrukturu na parceli, projektovanje, te izvedbu građevinsko-zanatskih radova, instalacija i opreme, iznosila je oko 170.000.000 DEM, ili oko 4.000 DEM / m².

Nova zgrada NSK je izgrađena na parceli površine 3,2 ha. Prva etapa izgradnje obuhvata površinu od cca 36.500 m², a nedovršeni prostori prve etape nove zgrade iznose cca 7.900 m², što je ukupno cca 45.000 m².

Objekat Nacionalne i sveučilišne knjižnice u funkcionalno-tehnološkom smislu ne podržava ni klasične evropske biblioteke zatvorenog tipa ni američko rješenje sa otvorenim pristupom. Ovaj objekat predstavlja kompromis između evropskog i američkog tipa biblioteke.

Objekat NSK funkcionalno predstavlja komplikovanu strukturu koju nameću visoki zahtjevi standarda svjetskog bibliotekarstva. Dvojnost funkcija ove biblioteke nameće dodatne zahtjeve. Prema nacionalnoj funkciji, Croatica se mora čuvati u zatvorenim skladištima, uz posebne uvjete korištenja, dok sveučilišna funkcija zahtjeva otvoren pristup građi. Biblioteka je morala ispuniti uvjete i zahtjeve informacijskog središta, te omogućiti posredovanje i u dobavljanju građe i drugih informacija iz drugih biblioteka.

NAMJENA PROSTORA PO ETAŽAMA

Objekat NSK ima dvije etaže pod zemljom, prizemlje, mezanin, te 6 spratnih etaža.

NIVO -2 ima ukupno 8.524 m² sa sljedećim sadržajima: zatvorena skladišta građe sa četvrtinom prostora za trezor s uvjetima atomskog skloništa, knjigoveznica, štamparija, mikrografija, središnja kopirница, radionice, skladišta materijala, atomsko sklonište, strojarnice, instalacijski pomoćni prostori. Nad skloništem je locirana razvodna instalacijska međuetaza, sa površinom od 550 m².

NIVO -1 ima ukupno 8.660 m² sa sljedećim sadržajima: zatvorena spremišta građe, čitaonica i radni prostori zbirki rijetkih i dragocjenih knjiga i rukopisa sa trezorom u okviru atomskog skloništa za građu, ulazni hol za buduće dvorane uz sjeverno okretište, audio-vizuelni centar, elektro-računski centar, centralni nadzorni i upravljački sistem, ulaz za osoblje uz zapadno parkiralište, tehnički odjel za zaštitu građe, te prostori prijema, nabave i obrade bibliotečke građe.

NIVO 0 - PRIZEMLJE ima 3.902 m² sa sljedećim sadržajima: glavni ulaz, veliki ostakljeni ulazni hol, garderobe, kafeterija, izložbeni prostor, ulazno-izlazno nadzorno mjesto za pristup bibliotečkim sadržajima, opće obavijesti i upisi, informacijska služba, katalozi, na listićima i na terminalima, izravno pretraživanje domaćih i inozemnih baza podataka CD-ROM, posudba i međubibliotečka posudba, opća referentna zbirka, opće i nacionalne bibliografije, mrežna grupa korisničkih radnih mjesta.

NIVO MEZANIN ima 1.135 m² sa sljedećim sadržajima: studijsko-edukacijski prostori namijenjeni bibliotekarima i informacijskim stručnjacima, zbirka knjiga, časopisa i druge građe u slobodnom pristupu, elektronička učionica, dvorane za predavanja, seminare i odgovarajuće obrazovne skupove.

NIVO +1 ima 2.776 m², sa sljedećim sadržajima: ISIP (Internacionalna stalna izložba publikacija) i drugi korisnički prostori u slobodnom pristupu, a obodno u uredskim traktovima je locirana uprava biblioteke.

NIVO +2 ima 3.137 m² sa sljedećim sadržajima: specijalne zbirke: grafička, geografska i muzička (svaka zbirka sa svojim skladištem, radnim i korisničkim prostorima, obodno oko ovih sadržaja u uredskim traktovima su razvojna služba, Hrvatski ured za ISBN, ISSN, CIP, te prostori Hrvatskog bibliotekarskog društva.

NIVO +3 ima 3.197 m² sa sljedećim sadržajima: čitalački i studijski prostori sa slobodnim pristupom građi iz društvenih i humanističkih znanosti putem informacijske tehnologije, te sa stručnjacima za pojedina znanstvena područja, posebna čitaonica novina, te obodno uredi za stručnjake.

NIVO +4 ima 2.494 m² sa sljedećim sadržajima: čitalački i studijski prostori sa slobodnim pristupom građi iz prirodnih i primijenjenih znanosti sa odgovarajućom informacijskom tehnologijom i predmetnim specijalistima, čitaonica časopisa, zbirka službenih publikacija, te obodno odjelci za samostalan studijski rad i uredi bibliotekara-stručnjaka.

NIVO +5 ima 1.429 m² sa sljedećim sadržajima: restoran sa dvije terase, instalacijski prostor, prostor strojarne- sistem komora i uređaja za kondicioniranje zraka.

NIVO +6 ima 674 m² sa sljedećim sadržajima: poseban salon restorana, instalacijski prostori, strojarne liftova, sistemi za usis i odvod zraka).

Nedovršeni prostori proširenja prve etape izgradnje izvedeni su u osnovnoj konstrukciji, te zatvoreni konačnim fasadama. Za dovršenje su nužni zanatski instalacijski radovi, te odgovarajuće opremanje prostora prema budućoj namjeni. Ovi prostori se nalaze na nivoima 0, M, +1 i dijelom +2, u lateralnim dijelovima zgrade.

Nedovršeni prostori proširenja prve etape nove zgrade NSK nose površinu od 7.954 m².

KAPACITETI OBJEKTA

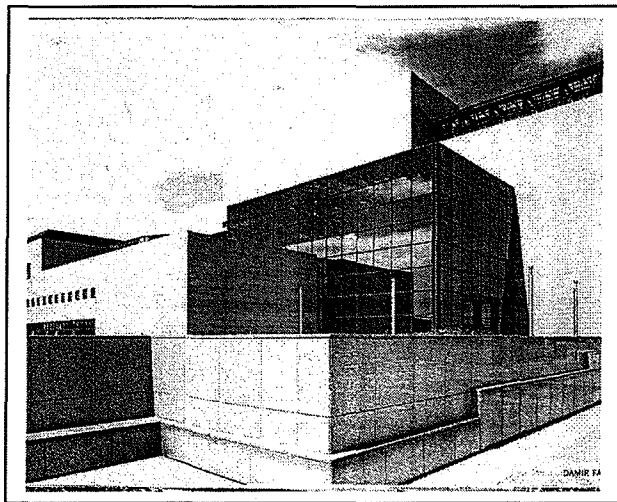
Mjesta za korisnike ima ukupno 731, mjesta za zaposlene 377, mjesta u dvoranama za seminare 100, a broj mjesta u restoranu je 186, što ukupno iznosi 1.394 mjesta.

Za smještaj građe objekat ima police dužine od cca 24 km, u fiksnim i pokretnim regalima, a smještene su na svim etažama objekta. Nivoi u ukopanim etažama imaju (nivo -1 i -2) imaju 110.000 m u pokretnim regalima.

ARHITEKTONSKO OBLIKOVANJE

U oblikovnom smislu nova zgrada Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu je urađena u duhu reprezentativnog internacionalnog modernizma. Ovaj objekat izražava najviše

aspiracije svoga vremena u korištenim materijalima, instalacijama i opremi. Objekat je formiran od kamena, metala i stakla i predstavlja jednostavnu arhitektonsku kompoziciju koju čine osnovni geometrijski volumeni (kocke). Kocke su obrađene suprotstavljenim materijalima (kamene plohe prema ostakljenim ploham).

U unutrašnjosti objekta kompozicija je više razigrana, osobena po formiranoj unutrašnjoj ulici, kojoj još nedostaju prirodna stabla koja su predviđena.

Velika pažnja je posvećena oblikovanju obloga zidova, stupova, spuštenih stropova, podova i fiksnog namještaja u prizemlju.

Uspješno su savladane sve instalacijske prepreke (mnoštvo kanala, vatrodojava, rasvjetna tijela, sprinkler, klima i sl.) i skladno uklopljene u spuštene stropove.

Unutrašnji prostori su opremljeni suvremenim kvalitetnim namještajem, vrhunskih svjetskih dizajnera, koji je proizveden u prestižnim svjetskim firmama.

Najveći dio opreme funkcionalno odgovara najvišim kriterijima, a estetski je usklađena sa osnovnom zamisli arhitekata – motivom kvadrata. Tako je ostvarena vizuelna spona između arhitekture i dizajna.

Izbor toplih podova, vrhunske kvalitete, odgovarajućih boja i sa utkanim dezenom slova glagoljice rasutim po cijelom objektu, upotpunio je sliku savršenog enterijera. Savršena simbolika – koracima po glagoljici dolazimo do knjige.

Bilo kakav povod da vas dovede u ovaj objekat, ne možete ostati ravnodušni. Hodajući po prostorima ovog impozantnog zdanja znat ćete da se nalazite u XXI stoljeću.

Sažeti utiske o novoj zgradi Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu u jednu misao: zgrada NSK je ponudila funkcionalan i ugodan prostor svojim korisnicima.

Optimalne uvjete za rad svojim zaposlenim, te adekvatan, siguran i uslovan smještaj dokumentarnom blagu Republike Hrvatske.

Da li zgrada Nacionalne biblioteke treba ponuditi više?

* *

Literatura :

//Arhitektura. Br.1(1996). 212. Zagreb :
Udruženje hrvatskih arhitekata, 1996

